

דרשת ז' אדר

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנת תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויזן

גליון אלף ר"י

על הטוב יזכר ידידינו היקר
הר"ר אהרן וועבער הי"ו

שנדב הוצאת הקונטרס
לזכות את הרבים

אפשר לשמוע דרשת ז' אדר מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במערכת "קול מעדני מלך וויען"

718.400.7710 #7

להשיג אצל

מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.

Brooklyn N.Y. 11211

718.388.1751.#117

דרשת ז' אדר

יום ה' פרשת תרומה תשפ"א לפ"ק

רבינו שקיבל מסיני. ולא עוד, התלמידים שואלים ממנו רבי מנין לך, והוא משיב להם הלכה למשה מסיני, ומשה יושב ואינו יודע מה הם אומרים. גם להצין מה שאמר ה' למשה כשביקש הראהו לו, אמר לו 'חזור לאחורך', מהו הכוונה בזה, ופי' יש נפקא מינה באיזה שורה הוא יושב.

ג' שערי בינה ניתנו למשה חסר אחת ונראה דאיתא בגמרא (ראש השנה כא:) כתיב אמרות ה' אמרות טהורות כסף נרוף צליל לדרך מוזקק שבעתים (תהלים יב-ז), רב ושמואל, חד אמר חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחת, שנאמר (שם ח-ו) ותחסרהו מעט מאלקים [מוזקק שבעתים, שאדם יכול לדרוש כל דבר ודבר במ"ט ענינים, ז' שביעיות, והם חמשים חסר אחת שנמסרו לו למשה בסיני, למדנו שחמשים נבראו, שהרי מעט נחסר מאלקים] ע"כ.

ובערבי נחל (דרוש ב' לפסח) הביא משליה הק' (מסכת שבעות

בגמרא (מנחות כט:) אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקצ"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות [כגון התגין דספר תורה], אמר לפניו רבונו של עולם מי מעבד על ידך [מה שכתבת, שאתה נריך להוסיף עוד עליהם כתרים], אמר לו אדם אחד יש שעמיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעמיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו, רבונו של עולם הראהו לי, אמר לו חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו, כיון שהגיע לדבר אחד [שנריך טעם], אמרו לו תלמידיו, רבי, מנין לך, אמר להן הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו [של משה, הואיל ומשמו אומר] ע"כ.

והיא פליאה, הלא כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנה למשה בסיני (ויק' כג-א), ואיך יתכן שמשה רבינו לא היה יודע מה הם אומרים, הלא כל התורה כולה נתונה לנו ממשה

אמנם כתב שם, כי השי"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים, וצמת תוסף רוחם יגועון לא יגרע מזדיק עיניו, וזכה אז להשיג גם שער הנו"ן. וזהו שנאמר (דברים לד-א) ויעל משה מערבות מוא"ב [בגימטריא מ"ט] על הר נבו, נ' זו ע"ש. ולפני הסתלקותו זכה להתעלות שלא נחסר לו מעט מאלקים, אלא וזאת הזכרה אשר צרך משה 'איש האלקים' לפני מותו (דברים לג-א), שקודם מותו נתעלה להיות כאיש אלקים.

במושג תורה לימד משה לישראל שער הנו"ן שבתורה

ונראה לזהו הענין שחזר משה לישראל כל התורה כולה לפני מותו, ולימד עמהם משנה תורה, וקודם לימודו הזכיר להם חטאייהם, וכמו שנאמר אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה וגו' (דברים א-א). ולכאורה הלא כל הארבעים שנה היה לומד וחוזר עמהם תורת ה', ומה נתחדש עתה. אך צהיות כי קודם מיתתו נתגלה לו בחזרה השגת שער הנו"ן שעדיין לא לימד אותם לישראל, מפני שנחסר ממנו על ידי חטאייהם של ישראל, והיה חסר לישראל כ"א פנים של תורה שלא מסר להם, על כן לימד עמהם עוד הפעם כל התורה כולה, כדי ללמדם גם שער הנו"ן שיש בחזרה שעדיין לא לימד

ריש חלק תורה אור) שהקשה על מה דפעמים איתא שהתורה נדרשת צמ"ט פנים (מסכת סופרים פ"ו), ופעמים איתא ע' פנים לתורה (אומיות דרבי עקיבא. ועיין במדבר רבה יג-טו). ותירץ כי ההשגה האפשרית לכל צני אדם היא רק צמ"ט שערים, ולכן אמרו שנדרשת צמ"ט פנים. ואולם מזל עצמה יש ע' פנים לתורה, כי שער הנו"ן הוא שם אהי"ה שעולה כ"א, הרי מ"ט וכ"א הוא שצעים עכ"ד. וכיון שלא השיג משה שער הנו"ן היה חסר ממנו כ"א פנים שהתורה נדרשת צהן.

אמנם מבואר בלקוטי תורה להאר"י הק' (פ' ואחנן) כי קודם שחטאו ישראל היה משה בתכלית השלימות, והיה משיג שער החמישים של נ' שערי צינה הגדול מכולם, וכשחטאו ישראל בעגל נעלם ממנו, וזהו שכתוב (שמות לז-ו) ל"ך רד כי שחת עמך, ר"ל רד ממנין ל"ך. וזהו שאמרו חמישים שערי צינה נצראו בעולם 'וכולן' ניתנו למשה, חסר אחת, פ"י מעיקרא כולם ניתנו לו, ואחר כך חסרוהו אחת וכו' עכ"ד. ואם כן באמת קיבל משה כל התורה כולה בציני כאשר עלה למרום, גם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, אלא עונות ישראל גרמו שצירידתו למטה נחסר ממנו השגת שער החמישים, 'לך' רד כי שחת עמך.

נתגלו למשה נתגלו לרבי עקיבא, ועליו נאמר (איוב כח-י) 'וכלי יקר ראתה עיני ע"ש. ואין הדברים כמובן הפשוט שנתגלה לרבי עקיבא יותר ממשה רבינו, כי רבי לא שנה חייא מנין, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנה למשה. אך הכוונה היא לשער הגו"ן שקיבלה משה מסיני, ושזב נתעלמה ממנו בחטא העגל לארבעים שנה עד קרוב ליום מותו, אשר רק אז נתגלה לו מחדש ולימדם לישראל, ולרבי עקיבא נתגלה שער זו שנים רבות מימי חיי.

והנה רבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות, אשר המה מסודות התורה משער הגו"ן, ומשה רבינו היה עומד אז אחר שנחקר ממנו השגת שער הגו"ן בחטאם של ישראל, והראהו ה' איך רבי עקיבא יושב ודורש, ולא היה יודע משה מה הם אומרים, כי רבי עקיבא דרש אז בכ"א פנים של תורה משער הגו"ן, שלא השיגם משה, ולא הבין מה שאומר. ולכן אמר ה' למשה כאשר הראהו את רבי עקיבא 'חזור לאחורך', אתה חוזר כעת להימים הקודמים שלך, שמתחלה כולן ניתנו למשה גם השער הגו"ן. ומשש כחו של משה שרבי עקיבא משיג יותר.

אבל באמת גם מה שדרש רבי עקיבא היה רק ממה שקיבלו

עמהם. ולכן הראשי תיבות של אלה ה'דברים אשר ד'צר מ'שה עולה גו"ן, אל כל ישראל עולה כ"א, שהדברים אשר דבר עמהם כעת היה מהשגת שער הגו"ן, שיש בה כ"א פנים לתורה, שדבר זה עדיין לא לימד עמהם. ודיבר הדברים אל 'כלי ישראל, לאלו שזוכין להשיג גם שער הגו"ן.

ואמר משה לישראל, כי תורה זו שנתלמד אותם כעת, באמת כבר קיבלם זה ארבעים שנה בהיותו במרום בניי, אך עונותיהם גרמו שנחקרו ממנו עד עתה, והזכיר להם חטאיהם שהתחילה בחטא העגל ונמשכה אחר כך בשאר חטאים. אבל בהיות שבמשך ארבעים שנה שעברו עשו ישראל תשובה כהוגן, ונתקבלה לפני המקום, על כן הם עומדים כעת במעלה יתירה, ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין נדיקים גמורים יכולים לעמוד (ברכות לד:), דאם לא כן לא היו מחזירין למשה השגת שער הגו"ן שנחקר ממנו בשביל חטאיהם. וכיון שגילו לו כעת בחזרה השגת שער הגו"ן, על כן הוא מוסר להם כעת גם חלק זו של התורה.

רבי עקיבא דרש סודות התורה משער הגו"ן **והנה** רבי עקיבא זכה להשיג גם שער הגו"ן בתורה (סידור רבי קאפיל ל"ג בעומר). ועל זה רמזו במדרש (במדבר י"ט-י) דברים שלא

כיון דסוף דבר נתרע מזליה. גם יש לדייק באמרוס תחלה צו' אדר מת, ואחר כך צו' באדר נולד, איפכא הוי ליה למימר, צו' באדר נולד וצו' באדר מת. ועוד גם זאת, כי מה שמת צו' באדר שפיר ידע, דהא מהאי טעמא שמת שמחה גדולה, והוי ליה למימר שלא ידע כי צו' באדר נולד משה.

משה רבינו עומד ומתפלל על ישראל
גם אחר הסתלקותו

זנראה דמנינו באליהו כאשר עלה בסערה השמים, היה אלישע נועק, אזי אזי רכב ישראל ופרשיו (מלכים ז' ג-ז), וכדמתרגס רב יוסף, רבי רבי דטוב להון ישראל בצלותיה מרתיכין ופרשין (מועד קטן כו.). כי זהו תעודתן של נדיקי הדור לעורר תמיד רחמי שמים על ישראל, והקצ"ה נושא פנים להדור בזכות מעשיהם ותפלתם. וכמו שמנינו במשה רבינו שעמד תמיד בתפלה עבור כנסת ישראל, ויחל משה את פני ה' (שמות א-יא), ודרשו חז"ל (ברכות לב.) שעמד בתפלה לפני הקצ"ה עד שאחזתו אחילו, אש של עצמות (אש של קדחת). ומסר עצמו למיתה עליהם שנאמר (שם לב-לב) ואם אין מחני נא מספרך ע"ש.

אמנם גם בהסתלקותו כתיב, ומשה בן מאה ועשרים שנה צמותו לא כהתה עינו (דברים לז-יז), וברש"י אף משמת. עין השגחתו על ישראל

ממשה, שקודם מותו נתגלה לו בחזרה השער ההוא שנחסר ממנו, וחזר ולימד לישראל משנה תורה בהשגת שער הנו"ן, ומאז זכה רבי עקיבא להשגתו. ועל כן כאשר אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך, אמר להם הלכה למשה מסיני, זהו מחלק התורה שקיבל משה 'מסיני', שקיבלה בתחלה בסיני, וניטלה אחר כך ממנו כאשר נאמר לו לך רד כי שחת עמך, ואז נתיישבה דעתו של משה, כי השיג משה מזה שיצוא יום שיוחזר לו אצידתו, ועוד יזכה ללמד לישראל גם שער הנו"ן שצמורה.

*

הפיר פור הוא הגורל מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר (אסתר ג-יז). ובגמרא (מגילה יג:) תנא כיון שנפל פור בחדש אדר שמת שמחה גדולה, אמר נפל לי פור צירח שמת צו משה רבן, והוא לא ידע שצו' באדר מת משה רבינו, וצו' באדר נולד משה רבינו ע"כ. וברש"י פירש כדאי הוא יום הלידה שיכפר על המיתה ע"כ.

וביערות דבש (ח"א דרוש ח') הקשה דמה בכך שנולד צו' באדר, הלא תמיד אחר אחרון אנו הולכים. והמתענה יום שמת צו אציו משום דריע מזליה, אף שצו ציום היה אציו נולד, מכל מקום מתענה צו,

דרכי אליעזר (פרק מא) כל אותו דור ששמעו קולו של הקב"ה בזה סיני זכו להיות כמלאכי השרת, לא ראו טיפת קרי מימיהם, וצמותם לא שלטה בהם רימה ותולעה ע"כ. אבל הדורות שאחר מותו שהם צדרגא קטנה, ומכל שכן שפלות דור האחרון, אין להם חן בעיני משה, לזה אמר לא כהתה עינו צמותו, ראיית עינו של משה (בליק של משה) לא נגרע ולא כהה כלל, והוא מפיל תחינה גם עליהם בכל עת.

והנה המן הרשע כאשר עלה בצמחצתו להשמיד ולהרוג את כל היהודים, היה חושש שלא יעלה מצימתו, כי משה רבן לא מת, וכותו גדולה צמיחתו יותר מצחייו, ואם צחייו נשאו פנים צשמים לתפלתו, מכל שכן צצמותו יגן עליהם וכותו עוד יותר. אבל כאשר ראה שנפל הפור לירח שמת צו משה רבן, אשר צחודש הזה איתרע מזליה, ולא היה צכחו להגין על עצמו ממזל השורה צחודש הזה, שמח שמחה גדולה, אם לא זכה לנפשיה איך יזכה צירת זה לאחרים.

אמנם לא ידע כי משה רבינו לא מת, ומה כאן עומד ומשמש אף התם עומד ומשמש, ומה שאנו קורין המקרה שאירע למשה צחואר מיתה, ציחס למשה זהו חיים, וצ'ו צאדר מת משה' לעינינו, אבל צאותו ו' אדר נולד משה', כי לגצי משה

לא הוסר ממנו, ועומד ומתפלל תמיד עלינו. וכמאמרם (סוטה יג:) משה לא מת, כתיב הכא (שם לד-ה) וימת שם משה, וכתיב התם (שמות לד-כח) ויהי שם עם ה', מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ע"כ. ולא עוד אלא שגדולים לדיקים צמימתן יותר מצחייהן (חולין ז.), כי צהיות נפש הלדיק שורה צחומר גשמי, אשר צשלשה דברים דומה צבהמה (חגיגה טו.), הרי זה מונע התעלותו, אבל כאשר מתפרד מהחומר הגשמי ועומד כולו רוחני, הוא מתעלה יותר ממדריגתו צחיים. ומצואר צרמצ"ם (צהקדמה לפירוש המשניות צתחלתו) שהמקרה ההוא אשר קרהו למשה צמימתו, נקרא 'מות' בעינינו צשציל שחסרנו ופקדנו אותו, אבל ציחס למשה הרי זה 'חיים', לכבוד המעלה שעליה, ומשה רבינו לא מת אלא עלה ומשמש צמרוס ע"כ. וכמו שעמד צתפלה צחייו על צורכי ישראל, עד שמסר נפשו עליהם, כן עומד וממשיך לשמש צמרוס גם אחר הסתלקותו.

גם בשפלות דור האחרון לא כהתה עינו הטוב של משה על ישראל

ואמר לא כהתה עינו צמותו, כי יתכן לחשוב שרק את בני דורו החשיצ למסור נפשו עליהם צתפלתו, כי היו צרוס המעלה, שזכו לשמוע דברי אלקים חיים צמתן תורה, והתגלות השכינה צים, וכדאיתא צפרקי

ולפעמים עוד מרגלית נאה וחשובה יותר ממה שהיה לו מקדם, אבל חכם שמת אין לנו כיוצא בו (הוריות יג.), כי נחסר מאתנו השפעתו העצומה שמשאיר על כל סביבתו, ולא יתכן שום תמורה לחכם מדור הקדום.

זֶה נוגע בכללות עם ישראל, ההשפעה שמשאיר על כל סביבתו, כאשר החכם נמצא בצית מדרשו או במקום אחר עם אחרים, שורה שם רוח של קדושה ואילנות שמשפיע על הנמצאים שם, והתנהגותם של בני אדם או שונה משאר הזמנים, ואינו דומה תפלה שמתפללים בצית המדרש כאשר החכם נמצא שם, לתפלה כאשר זה חקר. ועם אישיותו מלמדת לכל רואיו דעה וצינה ויראת ה' והתנהגות צמודות תרומיות, וכאשר החכם מת נשאר בזה מקום חלל. וזמן שהנדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה (רש"י בראשית כח-).

וביותר נוגע זה צפרטיות להאנשים הזוכים להיות דבוקים בחכמי ישראל, אלל כל חכם יש אנשים הדבוקים בו, והם מסתופפים בללו, לפעמים עשרות ולפעמים מאות ולפעמים אלפים, שהם מושפעים ממנו להתעלות בתורה ועבודה, שמטיס אזניהם לשמוע ממנו תוכחה ומוסר,

נתעלה אז מולו, להיות משמש מעתה במעלה יחירה יותר. ואדרבה בירח זה נתעלה כחו להשפיע ולהגין על כאן מרעיתו, והחודש הזה תתהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב.

ועל זה נאמר, אור זרוע לנדיק ולישרי לב שמחה (תהלים לו-יא), כי מיתת נדיקים דומה לגרעין שזורעין אותו באדמה, שלפי ראות העין הוא נרקב ונפקד, אבל לאמיתו זהו תחלת צמיחתו ופריחתו להתהוות ממנה חילוף רב רב. ואורו של הנדיק הוא זרוע, ולכן יש לישרי לב שמחה, שעדיין עומד ומתפלל על דורו. — וכן הוא בכל הנדיקים, כאשר מסתלקים מן העולם, הם מתעלים להיות כצריה חדשה לחיות בעולם הנשמות, במדרגה יותר גדולה מנצחייהם.

צדיק אבד לדורו אבד

אמנם כן כי להנדיק עצמו מיתתו היא לידתו האמיתית, ויפה לו שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם הזה (אבות ד-יז), אבל לנו הוא הפסד עצום, וכמאמרם (מגילה עו.) נדיק אבד לדורו אבד, משל לאדם שאצדה לו מרגלית, כל מקום שהיא מרגלית שמה, לא אצדה אלא לבעלה ע"כ. ואצדת הנדיק היא הרבה יותר מאצדת מרגלית, כי מרגלית שאצדה יש להבעלים תמורה,

נדיק אצד לדורו אצד, לא נוכל למנוא נחמה על החורבן והירידה שנתהוה בעולם. ומשנות החורבן זה שצעים שנה, לא נסתלקו כל כך גדולי ישראל יחד בשנה אחת כמו כעת.

הספדן של צדיקים מעוררת רחמי שמים למעלה

והנה מתחלה חשבתי שלא אזכיר שמותם צפרוטרוט, כי הרשימה ארוכה, ואי אפשר להאריך בשבח כל אחד ואחד כפי שהיה מן הראוי לפי כבודו. אך נחתי אל לבי להיות שרוצם ככולם לא נספדו כהלכה מחמת המצב, ואפילו הלוייה צעת מימה לא היה ברוב עם כפי כבודם, וגם הניחוס אצלים שהוא גם לטובת המתים היה מוגבל, כדאי להזכיר על כל פנים שמותם בהזכרה, דגדולה זכות הספדן של נדיקים שמעוררת רחמי שמים. וכאשר בא רעב שלש שנים צימי דוד (שמואל ב כא-ה), שאל דוד צאורים ותומים טעם הדבר, והשיבו לו שזהו עבור שלא נספד שאלו כהלכה (יבמות עח:), ובשעת הסתלקותו של רבינו הקדוש, יתה צת קול ואמרה להן, כל מי שלא נתעצל בהספדו של רבי יהא מצושר מחיי העולם הבא (ירושלמי כלאים ט-ג). וכל המשתתפים פה בהספדן יש להם חלק בכבוד התורה שלהם.

ולא עוד, הרי אמרו חז"ל כי צעת שמספדין את החכמים הם צאים

והדרכה על כל שלבי ימי חייהם, וכל זורת הנהגת ציתו ואשתו וצינו משתנים לטובה על ידם, והחכם מחזק ומעודד אותם בכל עת נר הן בגשמיות והן ברוחניות. וכאשר הנדיק אצד לדורו אצד, ואין מוצאים תמורה, כי לא מכל רופא זוכה אדם להתרפאות (ירושלמי נדרים ד-ג), ואין מן הכל זוכה אדם ללמוד (עירובין מו:).

ובישנה זו שעברה שנתפשטה ליע המגפה בכל העולם כולו, נסתלקו יותר ממאה רבנים וראשי ישיבות ומרביצי תורה בישראל, אשר רצות ישראל היו נשפעים מהם, נחסר מאלפי ישראל אצ ומדריך ומשפיע, אשר הדריכו אותם בכל צעד ושעל, לידע את המעשה אשר יעשון, והיו נהנים מהם ענה ותושיה בגשמיות וברוחניות בכל ענייהם. הם היו הגשר שחיבר אותנו אל חכמי ישראל והנדיקים מדור הקדום, היו לנו לדמות חי איך היו נראים החכמים הקודמים, וכעת נתהוה ירידה גדולה בעולם, זורת העולם נשתנה, הנסיונות של דורנו הולכות ומתגברות מיום ליום, ואין לנו מי שיעמוד צפרן שיתקבלו דבריו באזני המון. ואם כך הם הדברים בהמצוגרים שזכו עוד להכיר את הקדמונים, אשר גם בהם יש ירידה, מה יהא עם הילדים הנעירים שלא ראו מאורות מיימיהם, ועומדים לפני הר של נסיונות רבות,

יצוה את בניו וגוי, וכיון שידעתי שרצונכם למלאות רצוני, אבקש ממכם שכל אחד יתן כל לבו לעסק ולימוד התורה, ובעיקר בדרך זקיננו מרן הגר"ב"ב [הגאון רבי ברוך בער] זצוק"ל מתוך עיון ובשקיעות אמיתית. עוד נתתי אל לבי לחשוב לבקש דבר אחד, שגופי תורה רבים תלויים בו, והוא ענין ההרחקה ממכשירי התקשורת וכוי הפסולים למיניהם, ובתחנונים אבקש על כך, שתמשיכו תמיד להקפיד להתרחק מכל אותם מכשירים פסולים בכל אופן שהוא אפילו כשהדבר קשה מאד, שכל המחובר אליהם אינו יכול להתחבר לתורה, ובזה אדע כי יהיה לי זכות ומנוחה, ותהיו אתם זורעכם עד עולם זרע כשר עושי רצונו יתברך שמו באהבה ע"כ.

ואחריו הגאון הגדול רבי חיים מאיר וואזנער זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין, אב"ד זכרון מאיר, ומלפנים רב קהל ייטב לב סאטמאר בלונדון, אשר שנים רבות העלה מצב היהדות שם, בפסקיו ודרשותיו ושיעוריו, ועמד שם לנס לכל העיר להעמיד הדת על תלה. גדלותו בתורה וביראת שמים מופלגת, והנהגתו בפשטות וענוות חן יתירה. כיבוד אביו הגאון הגדול זצ"ל לאין ערוך, שעזב את הכל, הרבצת תורה וכבודו ומעמדו, עבור מאמר אביו שיעמוד לעזרתו.

ומתחלה אפרט החכמי ישראל שבגבולנו, שאנו קרובים אל

שם לשמוע ההספד, כמו שאמר רצ לרצ שמואל צר שילת, אחיס זהספידל דהתס קאימנא (שנת קנ"ג). ואם כן זהזכרת שמותם, נשמות כל החכמים הללו הם נמצאים פה כעת בצית המדרש, וזדאי יעוררו להמליץ טוב עלינו לעת מואת שכל העולם כולו נזקקין לרחמי שמים מהמחלה השוררת בעולם, שינללו מכל חולי וזק.

*

עדיין אנו עומדים בימי השלשים מהסתלקות שלשה זקני ראשי ישיבות, הגאון הגדול רבי משולם דוד סאלאווייטשיק זצ"ל ראש ישיבת בריסק, בן האחרון לאותו גאון הגר"י זצ"ל, זקן בן מאה שנה, שהעמיד אלפי תלמידים, וכל ישותו ומחשבתו היה רק בתורה, וגודר גדר ועומד בפרץ על כל דבר שבקדושה. דירתו היה דירה פשוטה, כי עניני עולם הזה לא היה נחשב בעיניו מאומה. תפלתו בהשתפכות הנפש, והרבה להתפלל עבור כלל ישראל.

ומשנהו בדומה לו הגאון הגדול רבי יצחק אריה שיינער זצ"ל ראש ישיבת קאמעניץ יותר מיובל שנה, יליד אמעריקא לאבותיו הפשוטים, ונתעלה ביגיעת עצמו לגאון גדול. והיה כאב נאמן לאלפי תלמידים. ובחורף הזה השאיר לתלמידיו צוואה קצרה, וזה לשונו, הנה נאמר כי ידעתיו למען אשר

רבי משה גרין זצ"ל ראש ישיבה דמאנסי – זקן הראשי ישיבות פה, הרביץ תורה לתלמידים במשך ששים שנה לאלפים. היה סמל לתלמידיו בשמירת הזמנים בישיבה. היה עוסק הרבה בעולם החינוך, וראש המדברים בכל אסיפות לקדשי ישראל, וביתו היה פתוח לכל לעצה ותושיה. ובעשרים שנה האחרונות היה פאראלזירט חצי גפון, ולא שינה סדר יומו במסירת נפש.

רבי יוסף לייפער זצ"ל האדמו"ר מווערדאן – גאון וצדיק נשגב, התנהג בפרישות, תפלתו היתה כבן המתחטא לפני אביו. וסיפר לי כי בימי בחרותו נתן שלום להגה"צ רבי יונתן שטייף זצ"ל, ושאל אותו מי הוא. ואמר לו רבי יונתן אצלינו היה ידוע כי רבי מרדכיילע מנדבורנא עם רבי מאיריל פרעמישלאנער היו אפענע בעלי רוח הקודש. – עבודתו באש להבה כדרכי הצדיקים הקודמים.

רבי יעקב פערלוב זצ"ל האדמו"ר מנאוואמינסק – מחבר ספר עדת יעקב על סוגיות הש"ס, מרביץ תורה לאלפי תלמידים יותר מששים שנה, איש האשכולות, פתחו פתוח לכל דורש ומבקש, ועסק הרבה בצורכי רבים באמונה.

רבי מרדכי דוד רובין זצ"ל האדמו"ר מסאסרעגען – זקן האדמור"ים,

החלל, והעמידו את הדת בעירנו, וכמעט כל אחד נהנה מתורתם ועבודתם בעקיפין ושלא בעקיפין.

רבי ישראל חיים מנשה פריעדמאן זצ"ל ראב"ד קהל ייטב לב דסאטמאר – עמוד ההוראה בעירנו לאלפי ישראל, אדם גדול בענקים, אשר כולם העריצו אותו ביראת הכבוד מיוחדת מכל החוגים, בענוות חן וצחלת פניו ועדינות וטהרת מדותיו, מוקיר תלמידי חכמים. מרביץ תורה בשיעוריו הבהירות מדי יום ביומו, ובעבודת התפלה בהשתפכות הנפש כבן המתחטא לפני אביו, ובפרט כאשר ירד לפני התיבה בימים הנוראים שירדו לחדרי בטן לאלו אשר זכו לשמוע. אבידה גדולה שאין לו תמורה.

רבי דוד פיינשטיין זצ"ל – ראש ישיבת תפארת ישראל בן הגאון רבי משה זצ"ל, מזקני ראשי הישיבות וגדולי הפוסקים באמעריקא. מח"ס קול דוד על שו"ת ומועדים, התנהג בפשטות וענוה יתירה, מופלג בשמירת הדיבור, שתקן במדה גדושה, ועשה הרבה בסוף ימיו לילדי צרפת להצלת ילדי ישראל.

רבי חיים דוב קעלער זצ"ל – ראש ישיבת טעלז שיקאגא, קרוב לששים שנה, העמיד אלפי תלמידים, היה עומד איתן בדרשותיו להעמיד הדת על תלה בלי שום פשרות.

הצמיין בצדקה וחסד, ובפרט בועד להכנסת אורחים.

רבי חיים מערמין זצ"ל האדמו"ר מתולעת יעקב – מפורסם בחסידותו ופרישותו, והכל בפשטות וענוות חן. הכרתי אותו מימי ילדותו אשר אז כבר הכירו עליו יראת חמא, והיה ממעט בדיבור ובשחוק.

רבי דוד אלעווסקי זצ"ל ראש ישיבת גור בארה"ב – רוח החיים מכל מוסדות התורה והחינוך של חסידי גור פה, העמיד תלמידים לאלפים, פה מפיק מרגליות ונואם בחדר עליון ומראשי המדברים בכינוסים. גאון במחשבה ובעל מחדש. ובפעם האחרונה הייתי עמו באסיפת רבנים אודות גזירת החינוך, וכאשר נתכבדתי לדרוש הזכרתי בתוך הדברים כי יש למכס עצה אודות הכחורים שאינם מתקבלים בהישיבות, אבל אין זה הנושא כעת, ומן הראוי להתאסף עבור ענין זה. וכאשר נגמר האסיפה בא אלי ואמר לי שמבקש ממני שלא אשכח ממה שהזכרתי בדרך אנב אודות הבחורים, והוא מוכן לסייע לזה.

רבי יונתן בנימין גאלדבערגער זצ"ל אב"ד בוקאווסק – מח"ס אבני חפץ על ש"ס ושוי"ע, מפארי הרבנים ומרביצי תורה, ראש הכולל באבוב שנים רבות, תלמיד נאמן מהרב זצ"ל במתיבתא נחלת יעקב שלמד ארבעה

דירתו היה בפלעמבוש במקום שהיו דרים הרבה פשוטי עם, והפיח חיות דקדושה בכל הסביבה, וקירב הבחורים מיישיבישיע קרייזען אשר בנו אחר כך בתים נאמנים בישראל, והקפיד מלדבר בשפה ענגליש, הגם שזה היה השפה של הסביבה, והרבה מאד בצדקה וחסד להנצרכים – וזכה לסדר החיבור כל המקראות שבתלמוד בבלי, ופירוש בינת המקראות, שמשתמשים בו רבבות לומדי תורה.

רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל אב"ד שאפראן – מפארי הרבנים בעירנו. ממעתיקי השמועה של מרן מסאטמאר זי"ע, האציל מהודו על העיר יותר מיוכל שנים, ורועה נאמן לתלמידיו הרבים. היה עומד בפרץ בכל דבר שבקדושה בלי שום פשרות.

רבי אליעזר אייכלער זצ"ל – שימש במשרת ראש ישיבה ביישיבת רוזשין בירושלים, ואחר כך ביישיבת טאהש, והעמיד שם תלמידים רבים, ושוב נתעלה להיות רב דקהל עדת חסידי בויאן ב"פ. חוץ מגודל תורתו היה ענוותן ושפל ברך, צדיק תמים, וזכיתי להיות במחיצתו איזה שנים בימי הקיץ יחד, וראיתי גודל צדקתו מקרוב.

רבי נפתלי הלברשטאם זצ"ל אדמו"ר מגריבוב צאנז – מוקני האדמורי"ם בבארא פארק, וכמיוחד

רבי מאיר רוקח זצ"ל אדמו"ר מקאזלאוו - מפארי הרבנים בכארא פארק, תלמיד חכם ועובד הי מנעוריו, הרביץ תורה לתלמידים בישיבת חתן סופר מאטערסדארף קרוב לשלשים שנה. והיה מתמיד גדול בלימוד שעות רצופות.

רבי ארי לייביש יצחק רובין זצ"ל אב"ד גלאגוב, היה מנהל רוחני בישיבת ספינקא קרוב ליובל שנים, וחניך הרבה תלמידים לתורה ויראת שמים.

רבי יוסף קאליש זצ"ל האדמו"ר מאמשינאוו בארא פארק - גדול בתורה בכשרונות עצומות ובעל חסד נפלא מכתת רגליו לצורכי עניי ישראל.

רבי משה מאיר מאסקאוויטש זצ"ל אדמו"ר משאץ מונטרעאל - עובד הי מנעוריו, דמות נעלה בצדקות ופרישות, בורה מן הכבוד, נחבא אל הכלים, וכמה פעמים היה לי תענוג רוחני להשתעשע עמו בהיותי שם.

רבי אברהם שלאגער זצ"ל אדמו"ר מבוקשאווויטץ מונטרעאל, אדם חשוב מאוד, מרביץ תורה לאלפי תלמידים.

באריץ ישראל:

רבי יהושע העשיל ברים זצ"ל ראש ישיבת בוהוש בני ברק - גאון

שנים רצופות, ויצא מגדרו לעמר ספרו בהסכמה שהוא מלא וגדוש בחריפות ובקיאות. היה מוחל מומחה והרעיש מאד נגד מציצה בכלי, וחיבר על זה ספר ברית כרותה לשפתים.

רבי אהרן קאהן זצ"ל אב"ד דברי אמונה מאנסי - מח"ס אמונה בחרתי, ר"מ בישיבת סאטמאר בקרית יואל לאלפי תלמידים, איש צדיק תמים עובד הי בפרישות, הרבה בשיעורי מוסר קודם התחלת הלימוד יום יום, יראתו קודמת לחכמתו, תמיד הלך עיניו למטה, ובמדות מופלאות.

רבי יעקב יצחק שפינגעל זצ"ל אדמו"ר מאסטראוו קאלאָשין - היה מהתלמידים המובהקים של הגאון רבי אהרן קאטלער זצ"ל, תלמיד חכם עצום ומופלג בתורה ויראת שמים.

רבי פנחס דוד האראוויטץ זצ"ל האדמו"ר מבאסטאן, ואב"ד חוסט בארא פארק - המשיך דרכי אבותיו בקירוב רחוקים, ומופלג בעשיית חסד לחולי ישראל, ומהמייסדים המוסד חי לייפלין, ועוד כמה ארגונים של חסד.

רבי שלמה צבי קעניג זצ"ל אב"ד יאקא וראש כולל טל תורה בארא פארק - גדול בתורה, והרביץ תורה בשיעורים לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

רבי שלמה זלמן ברילל זצ"ל – דומיין קרית צאנז נתניה – רבו אמר עליו, שהיה כדאי לעבור מאורעות השואה כדי להעמיד תלמיד מופלג כזה.

באירופא:

רבי אליעזר דוד פריעדמאן זצ"ל – רב דחסידי מכנובקא בלונדון, ומגדולי המשפיעים בדורנו, אוצר בלום של תורה וחסידות, מחיים מפי ספרים וסופרים, הוצק חן בשפתותיו בדברים היוצאים מן הלב.

רבי אורי אשכנזי זצ"ל אדמו"ר מסטאניסלוב בלונדון – היה תלמיד חכם מופלג, הכנים אלפי ישראל בכריתו של אברהם אבינו, בעל חסד גדול, ובידידות של חן לכל אחד. וסיפר שכאשר היה ילד היו פיאותיו כרוכות למעלה. וכאשר היה האדמו"ר מסאטמאר זי"ע בלונדון שאל אותו למה אינו הולך בפיאות תלויות למטה. והשיב כי בלונדון אין הולכין כן, כי הגויים וועלן עם שלעפן. ואמר לו בצחות, בודאי וועלן זיי שלעפן, זיי ווייסן אויך אז מען דארף גיין אראפ געלאזט. ומאז היה בימים ההם הילד היחידי בלונדון שהלך כן.

רבי אשר יעקב וועסטהיים זצ"ל ראש ביד"צ איגוד הרבנים במאנשעסטער – חוץ מגודל תורתו היה מומחה גדול בשדה הכשרות להעמיד מערכת הכשרות על תלה.

בתורה, מחיים ילקוט שיעורים על סוגיות, הצנע לכת, לא החזיק מיבותא לנפשיה.

רבי שמואל ראזנגארטן זצ"ל ראש ישיבת בעלזא – אני זוכר אותו עוד מימי נעוריו כאשר היה אברך, והיה מופלג מאד בתורה וחסידות.

רבי ישראל משה פריעדמאן זצ"ל האדמו"ר מסאדיגורא – אשר אחר פטירת אביו זצ"ל הרים קרן החסידות בנתיבות התורה ויראה בדרכי צדיקי רוזשין, בכניית בתי מדרשים ובתלמוד תורה, והנהיג את עדתו באצילות במסילות העולות בית א-ל.

רבי מרדכי ישכר בער לייפער זצ"ל האדמו"ר מפיטסבורג – האיר כל סביבתו באשדוד בעבודתו בקודש, וחיבר הרבה ניגונים שמשוררים בכל העולם.

רבי רפאל אהרן ראטה זצ"ל האדמו"ר משומרי אמונים בני ברק – רועה נאמן לעדתו, עסק בחינוך בחורי חמד להדריכם בדרכי התורה והיראה. ובפרט בסעודות שבת קודש מתובלים בדברי התעוררות לתיקון המעשים.

רבי יוסף אשר אנשיל לעמבערגער זצ"ל אב"ד מאקאווע אלעד – תלמיד חכם עצום, ומרביץ תורה, ביראתו הקודמת לחכמתו.

הוא, שזמן שמצוא נרה ויעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שצגלל מעשיהם הרעים הורע להן, ככתוב (ירמיה ה-כא) עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הנרה מעליהם. אבל אם לא ייעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, ונרה זו נקרה נקריה, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסף הנרה נרות אחרות, הוא שכתוב בתורה (ויקרא כו-כו) והלכתם עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאציא עליכם נרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהוא קרי, תוסף לכם חמת אותו קרי ע"כ. ותקיים בנו צעונותינו הרצים דברי הרמב"ם, שאם לא ייעקו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, תוסף הנרה נרות אחרות, שנתעורר המגפה עוד הפעם, אחר שכבר היה נוח קצת צימי הקיץ. ומוטל עלינו לעורר שוב ושוב כי חייבים לנו להשתנות, ואי אפשר לנו להמשיך להלאה ככה, הנסיונות הולכות ומתגברות, ומן השמים מבקשים מאתנו תיקון המעשים בפועל, ולא די באנחה לצד על המצב.

ידוע עובדא מהבעל שם טוב ז"ע שנכנס פעם לבית המדרש, ואמר כי בית מדרש זו מלאה תורה והיו חושבין שלמעלותא של הלומדים שם אומר כן. ושוב פירש דבריו, כי תורה שלומדין צדחילו ורחימו פרחית

רבי יצחק באבאד זצ"ל אבי"ד טארטיקוב בלונדון – תלמיד חכם מופלג וגדול במעשים.

רבי אברהם משה יהושע העשיל פינטער זצ"ל, נשיא מוסדות יסודי התורה, ורב קהל סלונים לונדון.

מחוי רבי ישכר דוב ווייס, בן יחידו של בעל המנחת יצחק זצ"ל, נשוא פנים, ומופלג בתורה ומדות טובות.

(מין שליט"א הזכיר עוד כשישים רבנים וראשי ישיבות שנשתלקו בשנה זו.)

מדרכי התשובה להתעורר בעת צרה לתיקון המעשים

הנה זה שנה ששורר מגפה בכל העולם, ופגעה מדת הדין גם בנו, שנשתלקו כבר אלפי ישראל פה ובארץ ישראל, אצרכים וזקנים, נשארו מאות אלמנות ואלפי יתומים, ה' ירחם, ומתחלה היה איזה התעוררות לתיקון המעשים, אבל צרבות הימים נחלשה. וכל אחד ישאל לעצמו מה שינה את עצמו בהנהגתו ממה שהתנהג לפניו. ומועטים יש בנו שיוכלו לומר שנתעוררו מהנרות הללו לשנות את דרכי חיייהם לטובה. והלא מבואר ברמב"ם (ה' תענית א-א) מלות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחטאות על כל נרה שתצא על הצור וכו'. ודבר זה מדרכי התשובה

זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוז והלך וגנז תרצע. ואם מוכר עצמו, און ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעצמו תרצע ע"כ. ואם כן סיבת הירידה של העבד הזה היא, שלא הולך מה ששמע בסיני עמו לפתח ביתו, להתנהג ככה, אלא הדברים נכנסו בצאנו הימין ויאלו תיכף באון השמאל, ולא קיננו הדברים בתוך תוכו. ולכן והגישו אל 'הדלת' לרצוע אותו שם, להורות לו סיבת ירידתו שלא הביא עמו הדיבורים ששמע בסיני לתוך פתח ביתו, ורצע אדוניו את 'אזנו', כי לא ציית אל מה ששמע בסיני. ועל כן שפיר הו' אמינא כי יש לרצע אזנו השמאלית, כי שם יאלו הדברים ששמע, על כן לימד אותו הכתוב כי יש לרצוע אזנו הימנית, כי חבל לשמוע חס אין מקיימים הדברים, ולפעמים מוטב יהיו שוגגין ולא יהיו מוידין (צ"ה ז).

ונתת לעבדך 'לב שומע' - שהדברים ששומעים יכנסו בפנימיות הלב

בוציננו צשלמה המלך שנתגלה אליו ה' בחלוס הלילה (מלכים א ג-ה) ויאמר חלקים שאל מה אתן לך. ויאמר שלמה וגו' ונתת לעבדך לב שומע וגו', וייטב הדבר צעיני ה' וגו', הנה עשיתי כדצריך, הנה נתתי לך לב חכם וגבון אשר כמון לא היה לפניך ואחרריך לא יקום כמון ע"כ. והנה הפירוש הפשוט שציקש לב שומע,

לעילא (תיקוני זוהר תיקון י). חבל כאשר לומדין שלא לשמה, התורה נשארת למטה, והצית המדרש מלאה תורה ע"כ. ויש לומר צזה עוד, כי ישראל קדושים מטיין אזניהם לשמוע מוסר ותוכחה לידע ולהצין את המעשה אשר יעשו, חבל כמה פעמים אין הדברים ששומעין עושין רושם להוציא את הדבר מכח אל הפועל, שיוליך את הדיבורים עמו לביתו לשנות את תהלכותו. אלא הדיבורים נשארים בצית המדרש, והצית מדרש מלאה תורה, ולא מוליכין את התורה ששמעו עמהם הציתה לקיימם צפועל.

חבל לשמוע דברי מוסר אם אין מקיימים הדברים

בוציננו צעבד שאומר אהצתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אלא חפשי, והגישו אל הדלת או אל המזוזה, ורצע אדוניו את אזנו צמרצע ועצדו לעולם (שמות כה-ה). וצרש"י את אזנו הימנית, או אינו אלא של שמאל, תלמוד לומר און און לגזירה שזה ע"כ. ולכאורה הלא צכל דצר ימין עדיפא, ולמה נימא כאן שירצעו און השמאלית. וצגמרא (קידושין כז): הקשו עוד, מה נשתנו דלת ומזוזה מכל הכלים וכו'.

וצראדה דהנה אמרו (שם) מה ראה און להרצע מכל שאר אצרים צצגוף, אמר רצי יוחנן צן זכאי און

שלמה המלך שרצה לזכות לחכמה זיקש מה' ונתת לעבדך 'לב שומע'. אם כי חוש השמיעה היא באזנים, לא די לי ארון שומע, אני מבקש שהשמיעה באזני יכנסו בלבי, זריך לשמוע גם עם הלב, רק אז זוכין לחכמה. ואני מתחנן ונתת לעבדך 'לב שומע', שיתפעל הלב ממה שאשמע, ויעשו הדברים רושם עלי להתצונן בהדברים, שירעימו הדברים ויזעזעו כל גופי. וכמו שמבקשים (בזכרה אהבה רבה) ותן בלבונו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד, שמתחלה תהא בלבונו בינה, ורק אז נבוא 'לשמוע וללמוד', כי שמיעה באזנים בלי לב אין זה שום תועלת, ורק בלב שומע.

וְלִבְךָ בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ תִּיבַת 'שמע' כוללת בתוכה שתי פירושים, חדא שמיעת האוזן, שנית קבלת הדברים על דרך שנאמר (שמות כד-ו) נעשה ונשמע, שפירושו ונקבל (רש"י בראשית לו-כז), כי חשיבות השמיעה היא רק כאשר אחריו נכנסים הדברים בלבו ומקבל אותם. — והכתוב כופל, והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי (דברים יא-ג), חדא על השמיעה, ושנית על הקבלה.

נסיון הדור - בלי הטעבנעלאגיע
והוצאת בלי סמארטפון בביהמ"ד

הן ידוע כי הנסיון של דורנו היא כלי הטכנולוגיע אינטערנעט

פירושו לב מצין. אך יש לומר דכלול בזה עוד בקשה, כי מצינו בקריעת ים סוף כתיב, שמעו עמים ירגזון חיל אחו ישבי פלשת, אז נבדלו אלופי אדום וגו' (שמות טו-ד). מה נעשה אחר ששמעו גדול הנסים והנפלאות שלא היו כמוהו מעולם, וכי השליכו אלהים ובאו להתגייר, לא נמצא בחז"ל שיבואו גויי הארץ למדבר להתגייר, והשמיעה לא השפיע עליהם מאומה ונשארנו כמו שהיו. אך אחד היה שהשמיעה פעל עליו להשתנות כליל, וישמע יתרו חותן משה את כל אשר עשה אלוקים וגו' (יח-ה), מה שמועה שמע וצא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (וצחים קטו-), הוא נתן לב לשמיעתו, עזב את הכל ובא למדבר שממה אשר שם הוא הר האלקים, הוא שמע, והסיק מסקנות ממה ששמע, שמיעתו נכנס בתוכו כארס, אם יש אלוה-גדול כזה, היכן אני נמצא, בין עובדי עבודה זרה, ובא להתגייר. וראו מה ששמועה זו גרמה, שזכה להוסיף פרשה בתורה, ובני בניו של יתרו זכו לישב בלשכת הגזית (סנהדרין קו-).

והנה אמרו (אבות ד-ה) איזהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר (תהלים קיט-טז) מכל מלמדי השכלתי ע"כ. החכמה שבאדם מתיישרת ומתחדדת צמה ששומע ומקבל מאחרים. וזהו רק אם השמיעה נכנסת לתוך תוכו, ומשכיל ומצין צמה ששמע.

להעוסקים במסחר. אמנם מבקשים רק דבר אחד, שתהא כלי הסמארטפון רק במסחרו ולא בציתו, וגם רק לזרוך מסחר, וכל שאר השתמשות תהא רק בטלפון רגיל, ולא להכניסו לציתו, ולא להשתמש בו לשאר דברים וואטס-עפ וסאשעל מידיא וכו'. נסיונות רבות לאין שיעור הוא מסלק ומעביר צוה מעצמו, ולך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב (שנת י.ג.). ולא עוד אלא ההשתמשות התמידי בכלי זה, גם כלי האיסורי תורה שיש צוה, הם מחריצים את האדם מאנושיותו במשך הזמן, הוא נעשה אחר כך אדוק (עדיקטעט) לזה, וכל שעה פנוי משתמש בו, עד שמחשבתו אין על מקומו, והוא חי בעולם אחר. השקפתו והתנהגותו ויהדותו משתנה, ולאחר איזה זמן הוא אדם אחר ממה שהיה.

בהבאת הכלים לתוך ביתו מאבד שלום ביתו וחינוך בניו

ובאשר מציא הכלים לציתו, הוא מחליש ומפסיק הקשר בינו לבין אשתו ובניו, ותחת להשתעשע עמהם ולדבר עמם כאז לבניו או בעל לאשתו, ולקרב את הלבבות, הוא נעשה מנותק ממה שמתרחש בציתו, האהבה של בניו מתכבה לאט לאט, וזהו דברים שגם הגויים מרעישים עליה. ואיה השכל שלו לאזד שלום ציתו וחינוך בניו עזור שעשוע בכלים אלו. אי אפשר להיות אדוק בכלי זה ולהיות

וסמארטפון וחיכא דיליה, שהם מלאים בדברים שהם איסורי תורה לראות ולשמוע ולקרוא, אשר גם בפילטער טוב קשה להנצל מהם, ומכל שכן בלא פילטער, אי אפשר יום שלא יפגע באיסורי תורה, ואשרי מי שלא משתמש בהם אפילו עם פילטער. והיא פליאה, הלא אין אף אחד מאתנו שלא שמע פעם ופעמיים, ולפעמים כבר מאה פעמים, גודל המכשולות שיש צוה, הלא ישראל כשרים אנו, מלאים מנזות כרמון, ואיך יתכן שלא עושים הדברים ששומעים רושם עליו לשנות דרכו. אחון זו ששמעה על הר סיני לא תנאף, ומשתמש בכלים אלו בלי צוה, איך לא יבז להוציא הסמארטפון בדברים צבית אלקים צבית המדרש, כלי מלאה מינות וטומאה ותועבה. לא נשאר בימינו פינה של קדושה וטהרה רק הצבית המדרש, וגם זה הם צאים לטמא. חסר לנו הלב שומע, הדברים נשמעים מקופיא ולא נכנסים לתוך תוכו. ואני מבקש עוד הפעם מצאי צית מדרשינו שלא להשתמש בכלי זה במקום קדוש. והרואה את חצירו שמוציא כלי זה צבית המדרש יעורר אותו לנחת החוה לדבר שם, והוא שליח ממני לומר לו דיבורים אלו.

הסמארטפאון מיוחד רק במסחרו
חבמי ישראל לא יכלו לאקראם לגמרי,
כי נזרכין הם לזרוך פרנסה

ומצלים זמנם הפנוי להתקשר יותר בכל אחד מהצנים והצנות ולחנכם ולהדריכם, הלא צומנינו אלה כל ילד בצית עומד בצכנה שלא ימוט מדרכי התורה, ורק האהבה והחיבה שיש צין האב לצניו, הם מחזקים הקשר שלא יתפרד. הלא מדברים מאנשים חכמים ונבונים. ואין זה אלא כמאמרם (סוטה ג.) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, שמטה את לבו ושכלו מלהצין מה שלפניו.

גודל הנסיונות במקומות העבודה לאברכים, שלא לקבל השפעה מדרכי הגויים

במקומות העבודה יש צהם נסיונות רבות להאברכים, והרבה יראת שמים נכרך שתהא ציאתו הציתה כמו שהיה ציציאתו. ויש לדקדק הרבה כאשר יוצא לחפש לו פרנסה, לצחור במקום כשר גם כאשר שגר העבודה פחות שם יותר. וצכל אופן מוטל על כל אחד לעשות לעצמו גדרים וסייגים כפי מה שאפשר צידו. — כאשר העבודה יחד עם גויים, להתצונן כי עלול הוא מאד להיות נשפע מהם, ההנהגה של גוי מושחתת, דיצורו ניצול פה צכל מאמר שיוצא מפיו, ומראה לכל העוסקים עמו דברים על הכלים שלו שאסור לראותן ולשומעם. ולאט לאט הרגל נעשה טבע, וקדושת דיצורו נחלשת, ושמירת עיניו פוחתת, ומתקרר ממה שהיה. ויש לו להתרחק מחצרותא עמהם, ורק לעשות מה שנכרך לעשות

לו גם קשר אדוק עם בני ציתו, ומוטל עליו להחליט מהו צוחר יותר. ואם הוא צוחר צכלים אלו יותר, יכיר בעצמו כי צבר גצרא קטילא הוא, שצבר העצירו אותו הכלים הללו על דעתו ועל דעת קונו. מצקשים ממך רק להתצונן להיות איש נורמאלי, אתה דואג ומחיל זהב עבור חינוך צניך, וצסוף אתה מכלה כל זאת צהצאת כלים אלו לציתך.

הן שצוע זו פנתה אלי אשה צטלפון, צעלה קנה והציא אתמול סמארטפון להצית, ולאחר סעודת הערב הלך לחדרו, ושהה שם ארבעה שעות צלי שידבר עמה ועם הצנים אף מלה אחת. ואמרה לו צנימוס שכואצת לה מאד מה שקנה הסמארטפון. והיא אובדת ענה, כי לא מתאמת ונכון שתהיה היא המדריך של צעלה. ואומרת שהיום נכפל הדבר שנית, והיא חוששת מאד שהנהגה זו תציא פירוד צהלצ והתרחקות ציניהם. ואחר זה קראה עוד פעם, שאין שום שינוי צמצבו, וכל מה שאומר לו לא נכנס צאציו, והיא רואית איך שהפירוד הולכת ומתרחצת, והוא נמצא צעולם אחר.

שצומז שמים, הלא זהו מעשים צכל יום, ואיה השכל, מה תהא סופו של צית זה, וכי לא חשובה ונעימה יותר כאשר צאים הציתה,

ביחד, וימעט מלדבר עמם שום דבר שאינו נוגע להעסק, ושאר הזמן יהיה לו ספר קטן לעסוק בתורת ה'.

ריבוי המכשולות בעבודה באפיסע"ס, ולעשות גדרים וסייגים להתנהג בקדושה ו**המבשולות** צהאפיסע"ס כשעוצדין יחד עם נשים גדול מאד. בדרך הטבע מתהוה קירוב הדעת, כאשר יושצין יחד יום יום, שזעות וחדשים, ויש לעשות גדרים וסייגים למנוע הקירוב. אמרו חז"ל (ברכות סא.) המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו כדי להסתכל בה, אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמר (משלי יא-כא) יד ליד לא ינקה רע [אפילו כמשה רבינו שקבל תורה מימינו של הקב"ה], לא ינקה מדינה של גיהנם ע"כ.

יש לזהר בכלל שלא ימסרו שום דבר מיד ליד, לא ידברו שום דבר, חדשות וכדומה, רק הנוגע להעסק. ומכל שכן דיבור של שחוק. לא יקראו זה לזה על שם הפרטי אלא על שם המשפחה. וצימים אלו הייתי לנחם אבלים אצל אברך שנפטר כעת צדמי ימיו, והיה לו אפיס עם כמה נערות שעבדו שם. ואמרו לי שמעולם לא קרא אותם גם על שם משפחתם, אלא על מספר השלחן (עקסטענשאן נומער א' או ב'). תהא לו לזכות לעילוי נשמתו.

סדר הירידה באדם, בשמתחיל לשנות מדרכי ומנהגי אבותיו
סדר הירידה צאדם מתחלת דצברים קטנים מאד, שינוי ממנהג אבותיו, ולול צאל טטוש תורת אמך, וכאשר נפרץ גדר זה שוב השדה פרוצה לכל. וכמאמרם (שבת קה:) כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבד עבודה זרה והולך ועובד ע"כ. בתחלה יש שינוי בצורתו החיצונית, צורת הפיאות או צורת הזקן, כיפה קטנה על ראשו, צורת הצחי עינים, צורת הכובע על ראשו, מכנסים צרים, ומנעלים חודות. הטלית לא מונח על ראשו רק על כתפו. עוקר דירתו למקום שלא יהיה בולט הנהגתו ומעשיו [צאמתלא שאינו מוצא דירה רחבה במקום אחר]. יש שינוי בצעודת שבת, שינוי מצית אבותיו בצדר הזמירות והדברי תורה והרצינות צעת הסעודה, שינוי מאכלי שבת וכו' וכו'. וממילא יש ירידה גם באשתו, לא הולכת בצגדיה כמו אמה, יש שינוי בהשייטל שנעשה ארוכה ומבולבלת, ואופן כיסוי הראש בכלל, עד שצבצות הימים הוא נראה כאיש מודרני, ולא מוצא עוד את מקומו אצל חצריו או אצל רבו, ושוב מתחנכים גם הצנים על דרך זה. וכל זה צא רק בצביל שזול צאל טטוש תורת אמך. אם יכול לשנות מה שנתחזק בצית אבותיו, שוב אין לפניו

ומכשלת את הרצים בכל זעד בשוק. וכמה פעמים אותה האם שמסרה נפשה על צהה ללכת בצניעות בשערותיה בנערותה, כאשר צהה עומדת להנשא היא הולכת עמה לקנות השייטל, וקונה לה שייטל שמשונה ממנה שהיא נושאת, ומשלמת עבור זה טבין ותקילין, שמוכל לשבור יום אחד אחר חתונתה כאשר נעשית אשת איש, ללכת בלבוש בלתי נוע, ותטוש תורת אמה. ושמעתי מאשה העוסקת בזה, שכחמישים אחוזים מהקונים, כאשר באים הכלות עם אמותיהם לקנות, הכלה אומרת שרואית קצרה יותר כפי שלמדה בבית הספר, והאם דוחפתה לשייטל ארוכה, שתראה יפה יותר.

זוהי לפני זמן התאונן לפני אברך, שאשתו נחלתה במחלה השוררת כעת, וראשה כואבת עם חוס זה כמה שבועות. ולא עלתה על דעתם לחשוב שאולי צריכין הם תיקון על השייטל האסורה שקנתה כעת מחדש, שלושת על ראשה.

דרגת הצניעות בבנות ישראל, תלוי הרבה בהנשים העוסקים במכירת ותיקון השייטלע"ך

דייש לעורר הנשים העוסקות במכירתם ותיקונם, אשר הרבה תלוי בהם, שצידם הוא להעלות סטנדרט של הצניעות בבנות ישראל

מעורר, הרי צידו כבר לשנות את הכל, בכל מה שעולה על רוחו.

יש מאמר העולם שמנהג שובר את הדין. ומקורו צירושלמי (בימות י-א) מנהג מצטל הלכה. ולעניינינו יש לומר הכוונה, שהמזולז במנהג שנהגו אבותיו, סופו שיצטל גם הלכות מפורשות, כי היום אומר לו עשה כך ולמחר עשה כך.

הלא לנו עומדים בזמן צרה שדורש תיקון המעשים, אין מבקשים הרבה, אלא עמוד והתצונן ותסתכל בכמה דברים יש שינוי אלך ממנה שראית בבית אביך וזקן. ואיך יש שינוי אלל אשתך בלבושיה מכף רגל ועד ראש ממנה שהתנהגה אמה, (השייטל, הכיסוי על הראש, הצגים, הפחמקאות), איך ביתך רחוק מאל תטוש תורת אמן, ותעשה פעלים להחזיר הדברים כימי קדם, ואז תתעלה הנהגת כל הבית לטובה.

הפירצות במולבוש השייטע"ל

השייטליין הארוכות כבר נאסרו מכל גדולי ישראל מכל הסוגים, אין גם אחד שיצא להחיר. וזהו חוץ מחשש תקרובת עבודה זרה שיש בזה. וכעת נפרצה עוד יותר, שנעשים באופן שנראים השערות כיוצאות מעור האדם, אשר אשה היוצאת בזה פורצת דת יהודית,

כמה שאין לובשת עצמה כדת ישראל. ועוד, כי מדע שהיא מורדת את כבודך צין חזריך בצית המדרש, להיות אצרך מדרגא השנית, כמה שחושבין שאתה לא מעכב אותה מללבוש קך, כי לא יוכל לספר האמת שאין זה מלדו, ואין היא מואדקת להוריד כבוד בעלה, להיות לבו צעיני חזריו. ואם באמת יכאז לך הדבר, היא תרגיש זאת, ובסופה תהיה אשה כשרה העושיה רצון בעלה.

להתבונן במטרת חיינו, לעשות נחת רוח להבורא ית"ש

בחזור לעניינינו, יש לנו להתבונן מהו סיבת הדבר שיש ירידה כל כך גדורתינו, למה חסר מאתנו ההשמוקקות לעבודת ה', השמחה של מנוה שהיה לכל אצותינו ורצותינו, וגם בנו בעצמנו צימי נעורנו. — אנו חיים בתקופה שגשמיות העולם (גלאנט) מצהיק מאד, ומגרה את האדם ללכת אחר תענוגי העולם, רדיפה אחר הון ועושר במים נאים ויפיים אחד ושתים ושלש, ולבלות הזמן היקר בתענוגים של מה בכך, שאין בהם יתרון ותועלת. אנו שוכחים כי יש לנו מטרה בחיינו, לא עבור זה אנו מתגוררים כאן, להיות כל עסקינו לשפר ולהטיב את עולמנו הגשמי, יש לנו מטרה יותר נשגבה ונעלה, להתעלות בתורה ועבודה, ולעשות נחת רוח לקונו. העולם הזה הוא רק

ככל העיר, כאשר הם ימלינו ויפתו את הקונים לקנות שייטלין כשרות ולנועות, וזכות הרצים של הנגיעות בכל העולם תהא לזכות להם ולצניהם, כי הנהגת הלבוש צעיר וויליאמסבורג יש לה השפעה רבה על שאר מקומות. וכאשר יש התעלות בצניעות פה מתעלה גדרי הנגיעות גם בשאר מקומות, ואשרי חלקם. ולעומת זה הקולר תלוי עליהם כאשר הם מפתים את הקונים שיקחו שייטלין אלו שעושים רושם יותר, והם מחטיאים את הרצים, שמורידין סטענדארט של הנגיעות בצנות ישראל. וכל המחטיא את הרצים אין מספיקין צידו לעשות תשובה, והמוכה את הרצים אין חטא בא על ידו (אצות ה-יח).

אופן השפעת הבעל על מלבושי בני ביתו שיהא בצניעות הראויה

ולאחרונה נשאלתי מאצרך, שאשמו רוצה לקנות שייטל ארוכה, עד כמה היא שיעור המחאה כאשר אין היא שומעת לדבריו. ואמרתי לו, אם באמת אתה רוצה בכך, תאמר לה, שמה שהיא עושיה כואבת לך מאד עד דכדוכה של נפש, ואין היא מואדקת לצער אותך, ואין היא נושאת חן בשייטל זה צעיניך. ומעמה לא תוכל לומר לה שום קאמפלימענט על לבושה לטובה, כי זה מאוס צעיניך, ולא תהיה מרוגז כאשר יעשה כן, כי היא גורמת כן לעצמה

היקר על שעשועים פעוטים, שעשועי הצל, שחלום יעוף, אשר שעה לאחריו אין לו מזה מאומה. הלא צידו לקנות כל שעה דברים אשר הם נחמדים יותר מזהב ופז, אשר באמת הוא מכיר ערכם, וגם לו צעיניו הם שוים באמת יותר מאלפי זהב וכסף, כי גם הגרוע בישראל לא מוכן למכור אף מנחה הקטנה ביותר שזכה לעשות, עבור רצות זהובים. ואיך ימנע רגע פנוי לבזוז עבור דברים של מה בכך.

*

והנה אין התכלית צדיבורים אלו לדבר ח"ו בגנותן של ישראל, או להתאכזר על המצב הירוד שיש בנו, אלא לחזק ולעודד שיש לנו תקוה ולא נתייאש. אם הקצ"ה שם חלקנו בדור הזה עם הנסיונות העצומות, הוא נותן לנו גם הכח להתגבר ולהתעלות להיות במדריגה ענומה של ישראל אשר כך אחפאר, כי אין הקצ"ה צא בטרוניא עם צריותיו, ואין המלך מעמיד את חילו למלחמה בלי שימסור להם כלי מלחמה לעמוד בקרב. ויש לנו להתבונן מה הם הדרכים שנוכל להגיע להדרך הישרה, ומה הם הכלים אשר בהם נוכל להתעלות ולהתגבר על כל מה שעובר עלינו.

ואציעה בזה איזה נקודות, ומוצטחני שמי שישתדל

פרוזדור בפני טרקלין, התקן עצמך בצרוזדור כדי שתכנס לטרקלין (אצות ד-טו). הלא מכיר הוא שיצוא יום שנעזב הכל כאן, מכל עמלו לא ישא עמו מאומה. הכל ישאר פה, ויעזב לאחרים כל אשר עמו, ואין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אצנים טובים ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד. ולא ישאר לו בעולם הזה רק בני ציתו שגידלם על דרכי התורה, ורק על ידיהם יתעלה למעלה.

החיים אצל יהודי יקר מאד, והרי מחללין שבת גם על חיי שעה, ובזוזו הזמן היא בזוזו החיים, יש להחשיב כל שעה ורגע של החיים. והשעות הפנויות (שאינם לצורך עסק פרנסתו) יש להקדישם להרבות בהם תורה ומצוות, לקבוע בהם שיעורי תורה ולנצלם לעבודת ה'. להתבונן בהזכיה הגדולה והנשגבה שניתן לנו, כי יכולים אנו לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים בכל עת ובכל שעה. אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, בגודל הזכות שיש לנו אשר שרפי מעלה לא זוכין לזה. וכמאמרם (חולין א:): חביבין ישראל לפני הקצ"ה יותר ממלאכי השרת, שישראל אומרים שירה בכל שעה (ובכל עת שיראו. ילקוט), ומלאכי השרת אין אומרים שירה אלא פעם אחת ביום, ואמרי לה פעם אחת בשבת, בחודש, בשנה, בשבוע, ביוזב, בעולם ע"ש. ואיך יבזוז עמו וזמנו

שופכים עליו ע"כ. ומכל שכן מה שמתפלל האדם על עצמו, כמאמרם שיפה תפלת החולה מתפלת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל (ז"ר עג-ד).

אבל יש בתפלה עוד ענין חשוב ביותר, כמאמרם (ברכות לב.) לעולם יסדר אדם שצחו של הקצ"ה ואחר כך יתפלל ע"כ. ההתחזנות בגדולת הצורא בעת שמסדר שצחו מוליד צנפס האדם אהבה רבה לקונו, וכמצואר צרמז"ם (ה' יסודי החורה ז-ג) היאך הוא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתצונן האדם צמעשיו וצרואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אהב ומשצח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול, כמו שאמר דוד (תהלים מז-ג) נמאה נפשי לאלקים לא-ל חי, וכשמחשב צדצרים האלו עצמן, מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא צריה קטנה שפלה אפלה עומדת צדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד (שם ח-ד) כי אראה שמין מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו וגו' ע"כ. — והמתפלל כהוגן מלה צמלה, ומתצונן בהדיבורים שיוצאים מפיו, הוא יוצא אחר התפלה ממולא ציראת שמים, מחווק צאמונה רבה ונפלאה, צצטחון רב ושמתת החיים בכל מצביו, וכל הצלי עולם הזה צטלים צעיניו נגד עשיית רצון קונו.

צדצרים אלו, יראה צמשך הימים התעלות רצה צהנהגתו וצבעודת קונו.

מועלת עבודת התפלה, להכיר שהכל תלוי בידו של הקב"ה המשיגה עליו

הנה כל אחד יודע גדול כח עבודת התפלה, אשר היא מהשלשה צדצרים שהעולם עומד עליה (אבות ז-ג). התפלה מורכבת משתי ענינים. חדא, ענש עמידה לפני המלך לצקש על רכיו, שמכיר שהכל תלוי צידו של הקצ"ה המשיגה עליו צהשגחה פרטית, הוא מוזמין לו חייו וצריאותו ופרנסתו והרחצת דעתו ונחת מצניו. והאדם בתפלה שופך נפשו לפני קונו על כל מחסוריו, והקצ"ה שומע תפלת כל פה, ועונה לכל אחד, לפעמים תיכף ולפעמים רק אחר זמן. ואיתא צמדמש (דז"ר ז-ז) יש תפלה שנענית לארבעים יום, ויש לעשרים יום, לשלשה ימים, ליום אחד, ויש תפלה שעד לא יתפלל אותה מפיו, הקצ"ה יענהו ע"כ.

יש להרבות בתפלה על עצמו, שיצילנו ה' מכל נסיון, ויפתח לצצו ולצצו זרעו צחורתו, וישים צלצנו אהבתו ויראתו, למען לא ניגע לריק. והראש ישיבה מצריסק זל"ל שנסתלק כעת, אמר צסם אציו, שאחד ציקש ממנו צרכה עצור הצלחת צנו. והשיב לו, תלמיד חכם יתגדל כפי ערך החורה שמתלדנו. וירא שמים יהיה לפי ערך הדמעות אשר אתה ואשתך יהיו

לדרוש את ה' צמנותיו צשמחה
וצחיות, וטעמו וראו כי טוב ה'.

לנצל יום השבת קודש - יום מנוחה
וקדושה לעבודת ה'

הנקודה השנייה, מתנה טובה יש לי
צצית גנוי, ושצת שמה,
ואני מבקש לימנה לישראל, לך
והודיעם (שצת י:). יום השצת היא יום
מנוחה וקדושה, הוא פנוי מעבודתו,
אינו מסתובב צשוק צין הגויים,
וקדושת השצת שורה על כל אחד
מישראל, ולא נחתו ה' אלקיני לגויי
הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי
פסילים. וכאשר יום זה מוקדש
לקדושה, זה משאיר רושם רב על כל
השצוע. וגם כאשר רונה לנוח מעבודת
כל השצוע, הרי גם אחר שיישן עשרה
שעות צמשך השצת, נשאר לו עדיין
י"ד שעות לעניי רוחניים.

התפלות צצצת יהיו צמתינות,
וצהצוננות ציתר שאת
מימות החול. הסעודות צצצת יהיו
מוקדשות לריצוי שירות ותשצחות לא-ל
חי, צאמירת דברי תורה וסיפורי
נדיקים, להלהיב את לב עמנו ציחד
עם בני ציתו, ולהתאסף אחר הסעודה
עם חצרו סגל חצורה של יראי ה'.
ומזמן לזמן ללכת להסיב על שלחן של
נדיקים, לשמוע דברי תורה ומוסר.
ואינו דומה שירות ותשצחות של יחד,
כמו שהם עולים מרצים. וציותר

תפלה צמתינות ובהתבוננות, עכ"פ
ביום אחד מימי השבוע

אמנם זה נוגע רק לצני אדם
היושצים צאהלה של תורה,
צני כולל וכדומה, שעתם צידם ליתן
מומנס לעצודת התפלה, אצל רוב צני
אדם טרודים הם צצוקר להציא טרף
לציתם, ואי אפשר להם להתפלל
כהוגן צמתינות וצהצוננות, שיפעול
עליהם התפלה להעלותם להדרגה
שדצרנו, ורוב התפלה היא רק כמנות
אנשים מלומדה. אך יש דצר אחד
שיוכל כל אחד לעשות, והוא דצר
השוע לכל נפש. והוא להקדיש יום
אחד צשצוע להתפלל צמנין שמתפללין
תפלה שחרית צמתינות (מרצע עד חצי
שעה יותר משאר המניינים). או שיתפלל
להלה צמנין הקצוע לו, אלא שיום
אחד צשצוע יתחיל להתפלל צרצע
שעה קודם הזמן, שיוכל להתפלל
צמתינות צכוונת פירוש המלות (ומה
טוב שיקח סידור עם פירוש על הציצות
מלמעלה), ויראה צעיני צצר אשר
צהצוננות צתפלתו ילהיב לצבו
להצת ה' ויראתו, ויתחרט על
הנהגתו, ויתעורר השתוקקותו לצוראו
שמוטצע צכל אחד מישראל, ויהיה לו
אומץ וחיוק צעצודת קונו, וישאיר
עליו רושם רב על כל היום כולו,
ויתחיל לטעום תענוג נפלא צתפלתו
מקירצת ה'. וצרצות הימים יראה
שיוסיף עוד יום ויומיים צתפלה
צמתינות, וישתנה כל מהותו לטובה,

לא אבוש לבזוז הימים בתענוגי עולם.
הן אמת כי הסעודה כשרה, כמאמר
הכתוב לעשות כרצון איש ואיש (אסתר
א-ח), כרצון מרדכי והמן (מגילה יג.),
ובמהרש"א שמרדכי יקבע לישראל איזה
מאכלים להגיש להם, שלא יגישו
מאכלות אסורות ע"ש. אבל מה לו
ליהודי חרדי להמלא שם. ועל ידי
הרהורי חרטה בלבם, נעשה טוב לב
המלך ביין, להשתגע ביינו, שגרמה
ישועתן של ישראל בהריגת ושתי.

התרחקות מוחבר רע, ולהתחבר לצדיקים ויראי ה'

ויעוד זה שלישיה, להתרחק מלהיות
חבר עם מי שרואה עליו שהוא
קל צמעשו או בהשקפה, ויש קרירות
בעבודת קונו, כי מבואר ברמב"ם (ה'
דעות ו-א) שדרך ברייתו של אדם להיות
נמשך לדעותיו וצמעשו אחר רעיו
וחבריו, לפיכך יש להתרחק מהם כדי
שלא ילמד ממעשיהם. ולעומת זה יש
להתחבר לצדיקים ולישב אלל חכמי
התורה תמיד כדי שילמד ממעשיהם,
ולהתחבר להן בכל מיני חיבור ע"ש.
ואיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כה)
הולך את חכמים יחכם (משלי יג-כ),
למה הוא דומה, למי שנכנס לבית
המרקחים, אף על פי שלא לקח ולא
נתן כלום, מכל מקום לקח ריח טוב
והוציא עמו, כך כל מי שהולך עם
הצדיקים לוקח מדרכיהם וממעשיהם
הטובים ע"כ.

בסעודת רעוא דרעוין ללכת למקום
שישמע דברי תורה ומוסר. ועל כולם
לייחד על כל פנים חזי שעה צמשך
היום ללימוד ספרי חסידות ומוסר,
להתבונן מה חובתו בעולמו, איך עבר
עליו השבוע העבר, ואיך יסתדר
בעבודת קונו בשבוע הבא. אשר אין
ספק כי עריכת שבת באופן זה ישאיר
רושם על הנהגתו כל השבוע.

אנו עומדים סמוך לימי הפורים,
שקורין צמגלת אסתר, ציום
השביעי כטוב לב המלך ביין (אסתר
א-ג). ובגמרא (מגילה יג:) אטו עד
השתא לא טוב לביה צממרא. אמר
רבא יום השביעי שבת היה, שישראל
אוכלין ושותין, מתחילין בדברי תורה
ובדברי תשבות, עובדי כוכבים
שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא
בדברי תיפלות וכו' ע"כ. ולכאורה
עדיין לא יתיישב מה שייך לכאן,
שטוב לב המלך ביין היה בשבת. אך
הכוונה, כי אז התחילה התנוצצות
ישועתן של ישראל, שבהריגת ושתי
באה אסתר לבית המלך, שהקב"ה אינו
מכה את ישראל אלא אם כן צורא
להם רפואה תחלה (שם יג:). אך
ישראל באותו דור לא היו ראויין,
שהרי נתחייבו מפני שנהגו מסעודתו
של אותו רשע (שם יג:). אמנם ציום
השביעי שישראל עוסקין בתורה ובדברי
תשבות, או התנוצץ בלב ישראל
הרהורי תשובה, היכן אני עומד, איך

הרהרתי היום בתפלה, הנותן שלג
 כלמר כפור כאפר יפור,
 משליך קרחו כפתים, לפני קרתו מי
 יעמוד, ישלח דברו וימסס, ישב רוחו
 יזלו מים, ומסיים עלה, מגיד דבריו
 ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל (מהלים
 קמז-עו). ולכאורה נריך ציפור קשר
 הדברים. אך הנה השלג והכפור
 והקרח קרים עד מאד. אבל כאשר
 משיב ה' עליהם רוח חם, אז הם
 נמסים ומתחממים. ועל דרך זה הוא
 בהאדם, גם כאשר יהדותו קר כשלג
 וקרח, מכל מקום כאשר ינשב עליו
 רוח חם של אש התורה, ימסה
 קרירותו ויתחמם לאט לאט. ועל כן
 דימה אותם הכתוב, שכמו שנותן שלג,
 ומשליך קרחו, אבל אין קרירותו
 עומדת לעד, אלא ישב רוחו יזלו מים,
 כן פועל כח התורה, מגיד דבריו
 ליעקב, שהתורה נמשלה לאש ומחמם,
 וצרכות הימים יראה איך ימס הקרח,
 ולצבו יהא צוער לעשות רצון קונו.

גשמות חכמי ישראל שנעדרו, יעוררו
 רחמים בעדנו למעלה

ובזה נסיים, יש כעת עת רצון גדול,
 הנשמות של החכמי ישראל
 חוזרין כעת למעלה למקום מנוחתם,
 הם עצמם רוצים פגועי המחלה
 השוררת כעת בעולם, הם עדיין לא
 שכחו נרותיהן של ישראל, אשר בני
 ישראל היו נושאים עיניהם ומיחלים
 לתפלותיהם. ויעוררו רחמים על אחינו

ואם דבר זה היה יסוד מוסד בכל
 הדורות, על אחת כמה וכמה
 צימינו אלה, אשר רוחות זרות של
 מינות וכפירה והשחתה סובבים את
 האדם בכל פנה שהוא פונה, כמה
 נחוץ להאדם חזרותא עם חכמי
 ישראל. ומכל שכן שיש בזה תועלת רב
 להיות בזה מורה דרך לבני ציתו,
 לראות אהבתו לתורה וחכמיה, איך
 מהדר ומכבד אותם, ואיך מתחבר
 עמם בכל עת, וחנוך לנער על פי
 דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה.

קביעות עתים לתורה, והמאור שבה
 יבעיר את לבו לעבודת בוראו

והעיקר היא קביעות עתיו הפנויות
 לתורה, בראתי יצר הרע
 בראתי לו תורה תכלין (קידושין ל:).
 עד שה' אומר הלואי אותי עזבו ואת
 תורת שמרן, שהמאור שבה מחזירו
 למוטב (איכ"ר פמיחא ז). והתורה
 נמשלה לאש כמו שנאמר (ימייה כג-כט)
 הלא כה דברי כאש (תענית ז), ואש
 התורה שורפת כחו של היצר. וגם אם
 לא רואה הפירות תיכף, נאמנים עלינו
 דברי חז"ל שצופן של דברים יחזירו
 התורה למוטב.

בקהלתינו התחלנו כעת צמקרת
 'וצהם נהגה', מסכת

מועד קטן, מסכת קטנה שמסיימים
 אותה עד הקיץ, והזמן גרמא לקיים
 טעמו וראו כי טוב, להצטרף עם
 המאות חברים שנוטלים בה חבל.

בני ישראל הנמונים בצרה ובשביה, וצפרט על הציבור שהתאספו לכבודם, ויסיר מהם כל מחלה וירפא כל גופם, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.

ועינינו נשואות לשמים, שלא ישארו פה בצית המדרש הדיבורים שדברנו, רק נזכה להיות לנו גם לב

שומע', שיכנסו הדברים בלבנו. ולהתבונן במה הוא יואל, ולקבל על עצמו אפילו רק דבר קטן מהנקודות שנדברו. ואז נזכה שירחם ה' עלינו להושיאנו מעצרות לחירות, וכמו צימי מור והדס הושעת את בניך נזכה להכניס לימי השמחה בלבב שלם, ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ בעגלא ובזמן קריב צביאת בן דוד צ"ח.

